

Zn. SPR-4154/07-11

PŘÍKAZ

Úřad pro ochranu osobních údajů, jako příslušný správní orgán podle § 10 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, a § 2 odst. 2 a § 46 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, vydává dne 15. srpna 2007 v souladu s § 150 odst. 1 správního řádu tento příkaz:

Je prokázáno, že účastník řízení: **Základní škola** [redacted], v souvislosti s provozem kamerového monitorovacího systému v budově školy, jako správce osobních údajů podle § 4 písm. j) zákona č. 101/2000 Sb., shromažďoval od roku 2003 v šatnách žáků a od roku 2004 i ve vestibulu budovy školy prostřednictvím kamerového monitorovacího systému osobní údaje všech osob, které se v uvedených prostorách zdržovaly, aniž by disponoval souhlasem těchto osob se zpracováním osobních údajů uvedeným způsobem, a aniž by se jednalo o zpracování podléhající některé z výjimek podle § 5 odst. 2 písm. a) až g) citovaného zákona, a dále aniž by dotčené osoby předem informoval o podmínkách tohoto zpracování a jejich právech, přičemž záznam z kamerového systému uchovával po dobu 7 dnů a předem písemně neoznámil Úřadu pro ochranu osobních údajů, že hodlá zpracovávat osobní údaje prostřednictvím kamerového systému se záznamem,

čímž porušil povinnost stanovenou v § 5 odst. 1 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., tedy povinnost uchovávat osobní údaje pouze po dobu, která je nezbytná k účelu jejich zpracování,

dále porušil povinnost stanovenou v § 5 odst. 2 zákona č. 101/2000 Sb., tedy povinnost zpracovávat osobní údaje se souhlasem subjektů údajů a bez tohoto souhlasu pouze na základě výjimek podle § 5 odst. 2 písm. a) až g) tohoto zákona,

dále porušil povinnost stanovenou v § 11 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., tedy povinnost informovat subjekty údajů při shromažďování osobních údajů o tom, v jakém rozsahu a pro jaký účel budou osobní údaje zpracovány, kdo a jakým způsobem bude osobní údaje zpracovávat a komu mohou být osobní údaje zpřístupněny a nepoučil je o jejich právu přístupu k osobním údajům, právu na opravu osobních údajů, jakož i o dalších právech stanovených v § 21 zákona č. 101/2000 Sb.,

a dále porušil povinnost stanovenou v § 16 zákona č. 101/2000 Sb., tedy povinnost oznámit před zpracováním osobních údajů písemně Úřadu pro ochranu osobních údajů, že hodlá jako správce zpracovávat osobní údaje,

a tím spáchal správní delikt podle § 45 odst. 1 písm. d), e), f) a i) zákona č. 101/2000 Sb., neboť uchovával osobní údaje po dobu delší než nezbytnou k účelu zpracování, zpracovával osobní údaje bez souhlasu subjektu údajů mimo případy uvedené v zákoně, neposkytl subjektu údajů informace v rozsahu nebo zákonem stanoveným způsobem a nesplnil oznamovací povinnost podle tohoto zákona, za což se mu v souladu s § 45 odst. 3 zákona č. 101/2000 Sb. ukládá

pokuta ve výši 15.000 Kč
(slovy patnáct tisíc korun českých)

a dále podle § 79 odst. 5 správního řádu povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1.000 Kč,

obojí splatné do 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí bezhotovostním převodem na účet vedený u ČNB, č. ú. 3754-5825001/0710, variabilní symbol IČO účastníka řízení, konstantní symbol 1148.

Odůvodnění

Podkladem pro vydání tohoto příkazu je písemný materiál shromážděný v rámci kontroly provedené inspektorem Úřadu pro ochranu osobních údajů Ing. Bc. Milošem Dokoupilem ve dnech 23. ledna až 23. května 2007 u účastníka řízení, [REDAKCE] (dále jen „ZŠ“).

Ze spisového materiálu je zřejmé, že v budově ZŠ je od roku 2003 nainstalován a provozován kamerový systém se záznamem, jehož prostřednictvím je (s ohledem na velikost školy a využití budovy školy i jinými subjekty) monitorováno až několik set osob, a to aniž by ZŠ písemně oznámila Úřadu pro ochranu osobních údajů skutečnost, že hodlá shromažďovat a dále zpracovávat záznamy z kamer, a to před zahájením tohoto shromažďování. Z vyjádření ředitele ZŠ ze dne 13. února 2007 (v rámci provedené kontroly) vyplývá, že je ve funkci od 1. srpna 2006, a že poté, co v listopadu 2006 zjistil, že kamerový systém není podle zákona č. 101/2000 Sb. registrován, oznámil dne 4. ledna 2007 zpracování osobních údajů kamerovým systémem Úřadu pro ochranu osobních údajů. Důvodem instalace 1 kamery umístěné ve vestibulu školy a 2 kamer v šatnách je dle tohoto vyjádření ředitele školy ochrana majetku a osob před krádežemi a vandalismem. Ze spisového materiálu dále vyplývá, že záznamy z kamerového systému dokumentují činnost žáků, učitelů a dalších zaměstnanců školy, rodičů a jiných návštěvníků objektu ZŠ, neboť ZŠ pronajímá své prostory zubní ambulanci, Obchodní akademii, Speciální škole pro děti sluchově postižené a Centru pro další vzdělávání pedagogických pracovníků [REDAKCE], přičemž jediný přístup do těchto prostor je hlavním vchodem přes vestibul, kde jsou umístěny kamery. Hlavní vchod a vestibul užívají i návštěvníci jídelny, bazénu a tělocvičny, kteří mají možnost vcházet do budovy zvláštním vchodem, který však obvykle nevyužívají. Dále je zřejmé, že zaměstnanci ZŠ nebyli o provozování kamerového systému se záznamem žádným zvláštním způsobem informováni; podle vyjádření zástupců ZŠ ze dne 13. února 2007 mají o pořizování záznamů pouze „všeobecnou znalost“. Žáci ZŠ byli o kamerovém systému informováni prostřednictvím svých rodičů, kteří tuto informaci dostávali vždy

na začátku roku na třídních schůzkách. Ostatní zaznamenávané osoby, tj. žáci a zaměstnanci institucí, které mají pronajaté prostory v ZŠ, a další návštěvy budovy ZŠ, byly informovány prostřednictvím informačních cedulek, které jsou umístěny na vstupních dveřích, ve vstupním vestibulu budovy a na dveřích chodeb k šatnám. Záznam z kamerového systému je ukládán v počítači (vyhrazeném pro tyto účely) a uchováván po dobu 7 dnů. Podle vedení školy má přístup k záznamům pouze zástupce ředitele ZŠ, avšak ze spisového materiálu vyplývá, že kancelář zástupce ředitele je volně průchozí s dalšími dvěma kanceláři (kanceláří druhé zástupkyně ředitele školy a kanceláří pedagogické poradkyně) a k řídicímu počítači se záznamy tak měly, v případě, že operační systém počítače nebyl uzamčen, zřejmě přístup další osoby.

Zákon č. 101/2000 Sb. provádí ústavně zakotvené základní právo každého na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o jeho osobě (vyjádřené v čl. 10 odst. 3 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod), které je neoddělitelnou součástí práva na ochranu soukromí, resp. soukromého a rodinného života. Uvedená základní lidská práva vyplývají i z mezinárodních úmluv, které je Česká republika povinna dodržovat a práva z nich vyplývající garantovat (např. Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod).

Na provozovatele kamerového systému se přitom zákon č. 101/2000 Sb. vztahuje za předpokladu, že systematicky zpracovává získávané informace ve smyslu ustanovení § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb. Podle názoru správního orgánu je tomu tak vždy, když je kamerový systém (zaměřený na monitorování fyzických osob) vybaven záznamovým zařízením, neboť v takovém případě dochází k systematickému shromažďování snímků osob nacházejících se v určitém časovém úseku v monitorovaném prostoru. V uvedených souvislostech lze nadto vyslovit i jistou presumpci dalšího využívání těchto záběrů; v opačném případě (pokud by záběry neměly být nijak využívány) by záznamové zařízení postrádalo jakýkoli smysl.

Vzhledem k tomu, že ZŠ nainstalovala v budově školy kamerový systém, tj. určila účel a prostředky zpracování, je ve vztahu k osobním údajům shromážděným prostřednictvím tohoto systému jejich správcem ve smyslu § 4 písm. j) zákona č. 101/2000 Sb. a odpovídá za dodržení veškerých povinností stanovených tímto zákonem.

K instalaci kamerových systémů správní orgán obecně uvádí, že je lze s ohledem na jejich zvláštní charakter, který představuje hrubý zásah do soukromého a osobního života subjektu údajů, ve školách použít až teprve tehdy, pokud všechny méně invazivní prostředky (např. zvýšení pedagogického dozoru) selhaly. Jinými slovy, je třeba v jednotlivých případech s ohledem na sledované účely uplatňovat zásadu přiměřenosti, která zahrnuje povinnost minimalizace získávaných údajů na straně správce údajů. Ze zásady přiměřenosti tak vyplývá, že kamerové systémy lze použít pouze v případě, kdy se jiná opatření směřující k prevenci nebo ochraně, která nevyžadují pořizování obrazových záznamů, ukáží být s ohledem na správcem prezentované legitimní účely nedostatečnými nebo nepoužitelnými.

Jednou ze základních povinností správce osobních údajů podle zákona č. 101/2000 Sb. je povinnost vyjádřená v § 5 odst. 2 tohoto zákona, tedy povinnost údaje zpracovávat zásadně pouze se souhlasem subjektu údajů, tj. osob o jejichž údaje se jedná. Bez takového souhlasu je možné osobní údaje zpracovávat pouze v případech zákonem č. 101/2000 Sb. taxativně vyjmenovaných v § 5 odst. 2

písm. a) až g). V případě předmětného zpracování, zejména z jeho účelu, vyplývá, že účastník řízení měl v úmyslu zpracovávat osobní údaje podle § 5 odst. 2 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb. bez souhlasu subjektu údajů, neboť je to nezbytné pro ochranu práv a právem chráněných zájmů správce, příjemce nebo jiné dotčené osoby. Při aplikaci této výjimky z obecné povinnosti správce zpracovávat osobní údaje pouze se souhlasem subjektu údajů platí však také věta za středníkem citovaného ustanovení, která uvádí, že takovéto zpracování nesmí být v rozporu s právem subjektu údajů na ochranu jeho soukromého a osobního života. Posuzovat monitorování prostoru šaten jako jednání nezasahující do těchto práv by bylo dle názoru správního orgánu možné pouze v případě, kdy by se jednalo o prostor, kam žáci v průběhu dne pravidelně nevstupují (tj. nemají možnost se zde v průběhu vyučování zdržovat, resp. jim zde není dovolen pobyt např. na základě zákazu ve školním řádu). Vzhledem k tomu, že takové uspořádání režimu šaten ze spisového materiálu nevyplývá, je nutno konstatovat, že by nepřetržitým monitorováním prostoru šaten docházelo k zásahu do soukromého života subjektů údajů (zejména žáků školy), a výjimku podle § 5 odst. 2 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb. tak v daném případě aplikovat nelze. V případě kamery umístěné ve vestibulu lze konstatovat, že také zde není naplněna podmínka § 5 odst. 2 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb. věty za středníkem, neboť v tomto případě je zaznamenáván značný prostor vestibulu, kde se zejména žáci a zaměstnanci školy v průběhu dne běžně pohybují a zdržují, tj. prostor neslouží, i vzhledem k umístění nápojového automatu, pouze k průchodu od vstupu do budovy ZŠ k dalším prostorům.

Jak bylo již uvedeno, smyslem právní úpravy ochrany osobních údajů v zákoně č. 101/2000 Sb. je ochrana subjektu údajů před újmou na jeho právech, tj. ochrana před neoprávněným zasahováním do jeho soukromého a osobního života a před neoprávněným zpracováním osobních údajů. Tato základní práva, která jsou zakotvena v čl. 7 odst. 1 a 10 Listiny základních práv a svobod, mají přednost před případnými zájmy správce na zpracování osobních údajů. V případě kamerového sledování je tedy nezbytné striktně uplatňovat zásadu přiměřenosti jeho využití, tj. tyto systémy lze použít pouze v případě, když se jiná opatření, ukáží být nedostatečnými nebo nepoužitelnými a zpracovávané údaje jsou přiměřené sledovaným účelům. Ohrožení práv a právem chráněných zájmů správce opravňující k aplikaci výjimky stanovené v § 5 odst. 2 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., musí být proto takové intenzity, aby opravňovalo k zásahu do práva na ochranu soukromí subjektu údajů.

Další povinností správce osobních údajů podle § 11 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb. je již při shromažďování údajů (tj. nejpozději současně se započítáním takového shromažďování) poskytnout dotčeným subjektům údajů informace o zamýšleném zpracování. Jedná se o sdělení, v jakém rozsahu a pro jaký účel budou osobní údaje zpracovány, kdo a jakým způsobem bude osobní údaje zpracovávat a komu mohou být osobní údaje zpřístupněny. Dále je nezbytné subjekty údajů poučit o jejich právu přístupu k osobním údajům, právu na opravu osobních údajů a o dalších právech vyjádřených v § 21 zákona č. 101/2000 Sb. Tyto informace není správce povinen poskytnout pouze, pokud jsou subjektu údajů již známy. Umístění tabulek s nápisem „Tento prostor střežen kamerovým systémem“ nad hlavní vchod budovy ZŠ a nad dveře do obou chodeb s šatnami tak nelze posoudit jako dostatečné pro splnění uvedené informační povinnosti v plném rozsahu. Z textu především není zřejmé, kdo (který správce) prostor monitoruje a záznamy dále zpracovává a k jakému účelu, po jakou dobu je uchovává nebo jaká jsou práva dotčených osob. Účastníkem řízení zmíněná pravděpodobná informovanost zaměstnanců a žáků školy není z hlediska splnění citované povinnosti dostatečná. V této souvislosti je třeba dále konstatovat, že informační povinnost v uvedeném rozsahu je nutno splnit také vůči ostatním

zaznamenávaným osobám, tedy pedagogům, studentům a návštěvníkům institucí, kterým ZŠ pronajímá prostory v budově školy, a dále vůči osobám využívajícím jídelnu, bazén a tělocvičnu ZŠ a dalším osobám vstupujícím do budovy školy. Ze spisového materiál je však zřejmé, že ani vůči těmto osobám nebyla informační povinnost splněna v zákonem stanoveném rozsahu.

Další povinností správce osobních údajů podle § 5 odst. 1 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb. je uchovávat osobní údaje pouze po dobu, která je nezbytná k účelu jejich zpracování. Doba 7 dnů pro uchování záznamu je z hlediska deklarovaného účelu nepřiměřená, neboť k využití pořízeného záznamu k dohledání vzniklých škod by měla při běžném provozu školy postačit doba podstatně kratší, tedy 2 až 3 dny. Při této úvaze vychází správní orgán z faktu, že v průběhu standardního pracovního týdne by měly být veškeré incidenty (tj. majetkové delikty) zjištěny bezprostředně, tj. v případě víkendu nejdéle do 3 dnů, a vždy by měla být ve škole přítomna osoba oprávněná rozhodnout, že při řešení daného deliktu bude využit záznam pořízený kamerovým systémem. Tuto příslušnou pasáž je možné vyjmout a uchovat do ukončení řízení o deliktu; ta část záznamu, kde není zaznamenán žádný incident, může být následně přemazána. Uvedené nebrání zavedení přechodného režimu delšího uchování doby např. na období prázdnin, kdy se v budově školy nemají zdržovat žádní žáci či zaměstnanci, a kdy osoby oprávněné rozhodovat o využití záznamu nejsou soustavně přítomny.

Ten, kdo hodlá jako správce zpracovávat osobní údaje, je dále na základě ustanovení § 16 zákona č. 101/2000 Sb. povinen tuto skutečnost písemně oznámit Úřadu pro ochranu osobních údajů, a to ještě před zahájením takového zpracování. ZŠ tedy měla písemně oznámit Úřadu svůj úmysl zpracovávat osobní údaje kamerovým systémem již v roce 2003, tedy před spuštěním kamerového systému se záznamem, jehož prostřednictvím (jak bylo již výše uvedeno) dochází ke zpracování osobních údajů. ZŠ však tuto povinnost ani později nesplnila, neboť oznámení podala až 4. ledna 2007, tj. 4 roky zpracovávala osobní údaje, aniž by bylo toto zpracování registrováno Úřadem pro ochranu osobních údajů.

Správní orgán považuje ve smyslu § 150 odst. 1 správního řádu skutková zjištění za dostatečná a na základě výše uvedeného považuje za prokázané, že účastník řízení porušil svým jednáním povinnosti stanovené v § 5 odst. 1 písm. e), § 5 odst. 2, § 11 odst. 1 a § 16 zákona č. 101/2000 Sb., tedy uchovával osobní údaje po dobu delší než nezbytnou k účelu zpracování, zpracovával osobní údaje bez souhlasu subjektu údajů mimo případy uvedené v zákoně, neposkytl subjektu údajů informace v rozsahu nebo zákonem stanoveným způsobem a nesplnil oznamovací povinnost podle tohoto zákona.

Při stanovení výše sankce bylo přihlédnuto zejména ke skutečnosti, že zpracování osobních údajů prostřednictvím kamerových systémů představuje významný zásah do práv na ochranu soukromí a na ochranu osobních údajů. Tento zásah je o to závažnější, že předmětné záznamové zařízení bylo instalováno, aniž by o tom osoby, které se ve sledovaných prostorách pohybují, byly náležitě informovány, a že počet subjektů údajů, které byly výše popsáním zpracováním osobních údajů dotčeny, byl (s ohledem na charakter budovy školy a dobu, po kterou byly tyto kamery instalovány) značný. Správní orgán dále hodnotil skutečnost, že předmětný kamerový systém byl, v rozporu s požadavky zákona č. 101/2000 Sb., provozován již od roku 2003, čímž se okruh dotčených osob dále podstatně rozšiřuje. Při stanovení výše sankce bylo však přihlédnuto také k tomu, že nové vedení ZŠ oznámilo Úřadu pro ochranu osobních údajů zpracovávání osobních údajů kamerovým systémem

bezprostředně poté, co zjistilo, že předmětný kamerový systém není registrován, a dále k tomu, že aplikace zákona č. 101/2000 Sb. na kamerové systémy je komplexní problematika, která v době zavedení kamerového systému na ZŠ nebyla laické veřejnosti příliš známa. S ohledem na veškeré uvedené okolnosti byla stanovena sankce při dolní hranici zákonné sazby.

Při rozhodnutí o uložení povinnosti uhradit náklady řízení správní orgán vycházel z ustanovení § 79 odst. 5 správního řádu, který správnímu orgánu ukládá povinnost uložit paušální částkou náhradu nákladů řízení účastníkovi, který řízení vyvolal porušením své právní povinnosti, a z § 6 odst. 1 vyhlášky č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výtěžku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení, kterou se stanoví paušální částka nákladů správního řízení ve výši 1.000 Kč.

S ohledem na výše uvedené, bylo rozhodnuto, jak je uvedeno ve výroku tohoto příkazu.

Poučení: V souladu s § 150 odst. 3 správního řádu lze proti tomuto příkazu podat ve lhůtě 8 dnů, která začíná běžet dnem převzetí příkazu, nejpozději ale desátým dnem od jeho uložení, u odboru správních činností Úřadu pro ochranu osobních údajů, který příkaz vydal, odpor, kterým se příkaz ruší a řízení pokračuje.

Praha 15. srpna 2007

Vanda Vaculíková
ředitelka odboru správních činností